

Συνοπτική έκθεση ποιότητας για χρήστες

Δείκτης Τιμών καταναλωτή

Γενικά

Ο Δείκτης Τιμών Καταναλωτή (ΔΤΚ), στην Ελλάδα, καταρτίζεται, από την Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛΣΤΑΤ), από το έτος 1959 και εξής. Ο ΔΤΚ μέχρι το 2000, αναφερόταν στις αστικές περιοχές της Χώρας, αλλά από τον Ιανουάριο 2001 αναφέρεται στο σύνολο χώρας.

Σκοπός του Δείκτη

Σκοπός του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή είναι η μέτρηση του γενικού επιπέδου των τιμών, των αγαθών και των υπηρεσιών που προμηθεύεται το μέσο ελληνικό νοικοκυριό.

Νομικό πλαίσιο

N.3832/2010

Περίοδος αναφοράς

Μήνας

Βάση

Δεκέμβριος προηγούμενου έτους

Έτος αναφοράς

2009=100,0.

Αλυσωτός Δείκτης

Μέχρι το έτος 2013, οι σταθμίσεις βάσει των οποίων υπολογιζόταν ο ΔΤΚ αναθεωρούνταν περιοδικά (συνήθως ανά πενταετία) σύμφωνα με τα αποτελέσματα της τελευταίας Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών (ΕΟΠ) που διεξαγόταν κάθε πέντε χρόνια και ο ΔΤΚ ήταν δείκτης σταθερής βάσης με έτος βάσης το έτος 2009=100,0. Από τον Ιανουάριο 2014 ο δείκτης ακολουθεί τη μέθοδο της «αλυσωτής σύνδεσης», στην οποία κάθε έτος έχει ως βάση τον Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους. Για τον υπολογισμό των σταθμίσεων χρησιμοποιούνται τα στοιχεία της πλέον πρόσφατης διαθέσιμης ΕΟΠ επικαιροποιημένα σε τιμές Δεκεμβρίου.

Ο ΔΤΚ προσαρμοσμένος, σε ετήσια βάση, στις πρόσφατες καταναλωτικές δαπάνες των νοικοκυριών της χώρας εξασφαλίζει την αντιπροσωπευτικότητα των αγαθών και υπηρεσιών που συνθέτουν το “καλάθι αγορών” του μέσου νοικοκυριού.

Γεωγραφική και πληθυσμιακή κάλυψη του ΔΤΚ

Ο ΔΤΚ, όπως προαναφέρθηκε, αναφέρεται στο σύνολο χώρας, καλύπτοντας τις αστικές, τις ημιαστικές και τις αγροτικές περιοχές.

Ως προς την πληθυσμιακή κάλυψη του Δείκτη, από την πλευρά των σταθμίσεων, καλύπτονται τα νοικοκυριά μόνιμοι κάτοικοι στην επικράτεια, ενώ εξαιρούνται τα συλλογικά νοικοκυριά (γηροκομεία, οικοτροφεία, φυλακές κλπ.) και τα νοικοκυριά μη μόνιμοι κάτοικοι (τουρίστες, ομογενείς επισκέπτες), στη χώρα.

Ταξινόμηση των ειδών

Η ταξινόμηση των ειδών (αγαθών και υπηρεσιών) που περιλαμβάνονται στον Δείκτη βασίζεται στη διεθνή ταξινόμηση COICOP (Classification of Individual Consumption by Purpose) και, ιδιαίτερα, όπως αυτή έχει προσαρμοσθεί για τις ανάγκες των ΕνΔΤΚ των Κρατών Μελών της ΕΕ, δημιουργώντας την ταξινόμηση COICOP5/HICP.

Συντελεστές στάθμισης των ειδών

Από τον Δεκέμβριο 2013 οι συντελεστές στάθμισης των ειδών επικαιροποιούνται κάθε έτος, σύμφωνα με τα πιο πρόσφατα διαθέσιμα στοιχεία της Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών. Οι συντελεστές στάθμισης υπολογίζονται ως ποσοστό επί τοις χιλίοις (‰) συμμετοχής των δαπανών για κάθε ομάδα, υποομάδα και είδος (αγαθού ή υπηρεσίας), στο σύνολο των δαπανών του μέσου νοικοκυριού.

Πόλεις τιμοληψίας

Η συλλογή των τιμών (τιμοληψία) των ειδών του ΔΤΚ διενεργείται σε 27 πόλεις, με σκοπό την αντιπροσωπευτική κάλυψη και των 13 Περιφερειών της χώρας. Τα κριτήρια με τα οποία επιλέγησαν οι εν λόγω πόλεις, είναι το μέγεθος και οι ιδιαιτερότητες των αγορών τους, η διατήρηση της συνέχειας και της συγκρισιμότητας του δείκτη και το προκαλούμενο κόστος τιμοληψίας.

Πληθυσμιακοί συντελεστές στάθμισης

Για τον υπολογισμό των πληθυσμιακών συντελεστών στάθμισης ανά περιφέρεια ελήφθησαν υπόψη τα πληθυσμιακά δεδομένα όπως έχουν προκύψει από την απογραφή πληθυσμού του 2011 καθώς και τα στοιχεία δαπάνης της έρευνας οικογενειακών προϋπολογισμών (ΕΟΠ) ανά περιφέρεια των ετών 2012 και 2013.

Επιλογή των ειδών

Η σύνθεση του «καλαθιού της νοικοκυράς», η επιλογή, δηλαδή, των αγαθών και υπηρεσιών που υπεισέρχονται στον υπολογισμό ΔΤΚ θα επικαιροποιείται ετήσια από τον Δεκέμβριο 2014 χρησιμοποιώντας τα αποτελέσματα της τελευταίας διαθέσιμης Έρευνας Οικογενειακών Προϋπολογισμών και άλλων ερευνών αγορών κλπ. Η μεθοδολογία της αλυσωτής σύνδεσης επιτρέπει τη μεταβολή των ειδών του καλαθιού της νοικοκυράς, σε ετήσια βάση, με σκοπό να διασφαλίζεται η αντιπροσωπευτικότητα των ειδών που συμμετέχουν στον υπολογισμό των ομάδων και υποομάδων του ΔΤΚ.

Τιμοληψία – Πηγές τιμοληψίας

Η τιμοληψία των ειδών του ΔΤΚ γίνεται από καταστήματα λιανικής πώλησης, επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών, λαϊκές αγορές, κλπ (πηγές τιμοληψίας), που θεωρούνται αντιπροσωπευτικές των κλάδων των καταστημάτων, όπου γίνονται οι αγορές των νοικοκυριών της χώρας, στις 27 επιλεγείσες, για τιμοληψία πόλεις. Η νέα μεθοδολογία επιτρέπει την ανανέωση των πηγών τιμοληψίας και του πλήθους τους, με σκοπό τη διατήρηση της αντιπροσωπευτικότητάς τους στον υπολογισμό του ΔΤΚ.

Οι τιμές συλλέγονται από έμπειρους υπαλλήλους και συνεργάτες της ΕΛΣΤΑΤ, οι οποίοι επισκέπτονται, τις πηγές τιμοληψίας μέσα στο καθορισμένο χρονικό διάστημα του μήνα (μηνιαίες τιμές) ή την ορισμένη ημέρα της εβδομάδας (εβδομαδιαίες τιμές) και καταγράφουν τις τιμές σε ειδικά σχεδιασμένα έντυπα τιμοληψίας. Οι συλλεγόμενες τιμές είναι αυτές που επιβαρύνουν πραγματικά τον καταναλωτή (actually faced prices).

Ειδικός προσδιορισμός-Αντικατάσταση ειδών

Για όλα τα είδη που επιλέγονται για τιμοληψία, καθορίζεται ο ειδικός προσδιορισμός, δηλαδή όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά που προσδιορίζουν την ποιότητα, την εμπορική εμφάνιση και γενικά την ταυτότητα των αγαθών (μάρκα, βάρος, συσκευασία, κλπ), ώστε να αποφεύγονται μεταβολές τιμών, οφειλόμενες σε διαφορές του ειδικού προσδιορισμού.

Στην περίπτωση κατά την οποία ένα ειδικά προσδιορισμένο είδος (αγαθό ή υπηρεσία) δεν προσφέρεται στην αγορά ή έπαψε να είναι σημαντικό, από πλευράς κατανάλωσης, τότε γίνεται αντικατάσταση αυτού με νέο προσδιοριζόμενο προϊόν που κατέλαβε τη θέση του στην αγορά.

Υπολογισμός του Δείκτη

Ο υπολογισμός του Δείκτη γίνεται με χρήση παραλλαγής του τύπου του Laspeyres, έχοντας ως βάση τον Δεκέμβριο του προηγούμενου έτους.

Εφαρμογή του τύπου σε επίπεδο 5-ψηφίου της COICOP5

Συγκεκριμένα, αν ο h-οστός 5ψήφιος απαρτίζεται από q τιμοληπτούμενα είδη, τότε ο δείκτης του, το μήνα t του έτους T, $R_h^{t,T}$, προκύπτει από την ακόλουθη σχέση:

$$R_h^{t,T} = R_h^{12,T-1} \left[\frac{\sum_{i=1}^q w_i^T R_i^{t,T} / R_i^{12,T-1}}{\sum_{i=1}^q w_i^T} \right],$$

όπου:

$R_h^{12,T-1}$ = ο δείκτης του h-οστού πενταψηφίου, το Δεκέμβριο του έτους T-1,

w_i^T = ο συντελεστής στάθμισης του τιμοληπτούμενου είδους i, το έτος T,

$R_i^{t,T}$ = ο δείκτης του τιμοληπτούμενου είδους i, το μήνα t του έτους T,

$R_i^{12,T-1}$ = ο δείκτης του τιμοληπτούμενου είδους i, το Δεκέμβριο του έτους T-1.

Ανάλογη μεθοδολογία ακολουθείται για τον υπολογισμό των δεικτών σε επίπεδο ανώτερο του 5ψηφίου της COICOP5, καθώς και του γενικού ΔΤΚ.

Δημοσίευση στοιχείων

Η διάθεση των χρονοσειρών του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, με το ίδιο έτος αναφοράς (2009=100,0), γίνεται αναδρομικά, από τον Ιανουάριο 1959 και εξής.

Τα στοιχεία του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή ανακοινώνονται, μηνιαίως, εντός προκαθορισμένων ημερομηνιών που ορίζονται από τα τέλη του προηγούμενου έτους. Τα στοιχεία αυτά ανακοινώνονται με το προβλεπόμενο Δελτίο Τύπου και διατίθενται στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ (www.statistics.gr), στο θέμα «χρονοσειρές».

Παραπομπές

Περισσότερες πληροφορίες σχετικά με τη μεθοδολογία κατάρτισης και υπολογισμού του Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, με έτος αναφοράς 2009=100,0, περιέχονται στο Μεθοδολογικό Δημοσίευμα ΔΤΚ (2009=100,0), καθώς και σε ενημερωτικό σημείωμα για τον ΔΤΚ Ιανουαρίου 2015 που είναι αναρτημένα στην ιστοσελίδα της ΕΛΣΤΑΤ (www.statistics.gr).